

Krig och miljöförstöring hotar livet på jorden

– Vi måste tänka nytt innan det är för sent

När jag skriver detta är det högsommar. En del tycker rentav att det är alltför varmt. I västra Tyskland och östra Belgien drunknar, krossas och försvinner människor i översvämningens rasmassor. Forskarna talar om extremväder som följd av klimatförändringen, större effekt redan vid 1 grads temperaturförhöjning än vad man räknat med. Detta förskräcker. Barn och vuxna protesterar. Klimathotet leder inte till de genomgripande åtgärder som är av nöden. Man ropar: ”Lyssna, lyssna på forskarna, lyssna på oss!” Politiska beslut går långsamt i förhållande till prognoserna. Företag och myndigheter grönmålar. Jordens Vänner delar ut skampriset Greenwashing. 79 är nominerade. När ska försvarsmakten få det?

Militärens utsläpp och energiåtgång förtigs. Så kallat försvar byggs med offensiva vapen som hotar den som utsetts till fiende. Dessa vapen och övningar leder till kolossala utsläpp av växthusgaser, något som förtigs. I Kyotoavtalet 1997 undantogs militärens utsläpp. I Parisavtalet 2015 lämnades frågan till de skilda staterna att bestämma. I Sverige ingår inte försvarsmakten i det skiljningsmiljöledningssystemet och redovisningen av energiåtgång och utsläpp är minst sagt knapphändig, något som redovisas i Svenska Freds rapport sept. 2020 *FRIKORTET – En granskning av försvarets miljöarbete*. En extra svårighet – även om krav på redovisning funnits – är att krigsövningar och transporter ofta sker utomlands. Flyg, terränggående fordon, u-båtar och andra fartyg släpper ut enorma mängder växthusgaser och befinner sig ofta utomlands. Internationella övningar pågår i stor frekvens och omfattning, vanligen utan medial uppmärksamhet. Vi förskonas från insikt! Utsläpp sker också vid tillverkning och destruktion av denna enorma utrustning. Talar man om klimat och miljö förtigs detta – ”Elefanten i rummet.”

I *Frikortet* kan man läsa: följande: ”Det finns ingen sammanställning över myndighetens totala utsläpp, klimatpåverkan eller bidrag till det svenska målet om klimatneutralitet. Detta konstaterade Riksdagens utredningstjänst 2015 och det gäller än idag. Utsläpp från aktiviteter i andra länder verkar inte ingå i rapporteringen till SCB och finns heller inte tillgängligt. Nationella utsläpp (som den data som rapporteras till SCB) är endast ett av de mått som används för att mäta miljöpåverkan. Naturvårdsverket mäter också de totala utsläpp som eventuell verksamhet orsakar, även i andra länder, de så kallade konsumtionsbaserade utsläppen. Det finns inga uppgifter om Försvarsmaktens konsumtionsbaserade utsläpp. Utsläpp från andra länders övningar på svenskt territorium redovisas inte heller och det är fortfarande oklart om de inkluderas i Sveriges nationella utsläpp.” (Frikortet, 2020, s. 6.)

Ständigt hör vi i media om ”delar av totala utsläpp”, men hur kan man räkna på delar av något ”totalt” som inte redovisas i sina viktigaste delkomponenter? Frågan är hur mycket av militärens utsläpp som kommer in i beräkningarna utan att vi får veta att de kommer från militären. Eller räknas de inte alls?

En konsekvens av undantagen för militären vid Kyoto- och Parisavtalen är att andra länder inte heller mäter och rapporterar sina utsläpp. År 2019 publicerades en viktig rapport från Bostonuniversitetet, *Costs of War*. Författaren, Neta Crawford, måste vända sig till Energidepartementet för att få uppgifter eftersom Försvarsdepartementet inte ger ut några. Pentagon är världens största utsläppare av växthusgaser. Militären konsumerar mer bränsle än de flesta länder, mer än till exempel Sverige. År 2017 släpptes 66 miljoner ton koldioxidekvivalenter

ut, vilket motsvarar utsläppen från 14 miljoner personbilar det året. Denna rapport och annat kan hämtas från www.laraforfred.se/miljo.

Det finns samband mellan miljöförstöring, krigsförberedelser, krig och flykt. Konflikter hanteras med våld och hot om våld. När krig förs svälter civilbefolkningen. Den dödas, skadas och drivs på flykt inom landet och till andra länder, ofta grannländer. Vi hålls alla som gisslan under hot från kärnvapen. Ständiga krigsövningar ger inte trygghet. Allianser skapas mot påstådda fiender. Utsläpp av växthusgaser leder till klimatförändring som ger upphov till torka, tornados och att glaciärer smälter och floder svämmar över. De som lever i fattigdom är de mest utsatta.

De militära kostnaderna ökar våldsamt – också i Sverige. Det nu mest skrämmande exemplet är Jemen. Sverige bidrar med vapenexport, utbildning och träning samt nedladdningar från satelliter som ger stridsmål för drönare och andra flygplan. Ekonomiska stödåtgärder under pandemin visar att det är möjligt att hitta resurser MEN så utnyttjas inte chansen till grön omställning. Tvärtom ökar militärutgifterna mer än någonsin, i Sverige ökas försvarsanslagen med 44% år 2020-2025 och når nästan 90 miljarder kronor. I Storbritannien ökas kostnaderna för kärnvapenrustningen 40% i stället för en sänkning med 20%. Detta i strid med icke-spridningsavtalet NPT. Rustningar medför att motparten ökar sina rustningar.

Det behövs ett nytt sätt att tänka som stoppar krigsrustningar och krig. Utan stopp klaras inte klimatmålen. Militarismens tänkande om hot om våld och våld som utväg fungerar inte. Se *Why Civil Resistance Works – The Strategic Logic of Nonviolent Conflict* av E. Chenoweth och M. J Sephan (2011).

Det finns mycket kunskap om hur konflikter kan hanteras och fredligare samhällen byggas. Utgår man från att tillgodose grundläggande mänskliga behov öppnar sig möjligheter att se likheter mellan konflikter på lokal och global nivå. Sådana finns i orsaker till konflikter, deras upptrappning och nedtrappning och hur framgångsrik hantering av konflikter kan ske. Låt beteendevetenskaperna lära oss! Utrikespolitik och global hantering skulle bli helt annorlunda. Konflikter kan förhindras att utvecklas destruktivt genom att hot och tvång undviks, genom att se till alla parter perspektiv och genom god förhandlings- och medlingsmetodik. Ju tidigare detta sker desto lättare att skapa förtroende och goda spiraler.

Skåne, juli 2021

Karin Utas Carlsson

Ordförande i Fredens Hus Gbg och verksam i arbetsgruppen Kärnvapenförbud. Nu!

www.laraforfred.se, <https://www.mittskifte.org/petitions/karnvapenforbud-nu>